

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

Per XXXVI. Casus Exhibens Materiam de Conscientiâ, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure & Justitiâ

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XXIV. De Dominio Clericorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39804

fuiſſet *Felin. Laym. Eng. L. c.* Si verò actor ſpon-
te à lite deſiſtat, & iſtantiã per lapſum triennii
perempta ſit, iſ erit effectus interruptionis civilis,
quòd ad præſcribendam ejuſmodi actionem requi-
rantur 40. anni à die, quo actor à lite deſtitit *l. ult.*
C. de præſc. 30. vel 40. ann. Unde ſi intra illud
tempus lis denuo ab actore, vel ejus hæredibus
moveatur & evincatur, res, licèt aliàs fuiſſet præ-
ſcripta, reſtitui debet *Eng. Krim. l. c. Pyrrh. n.*
134. hæc Theologo de præſcriptione ſufficiant,
qui plura volet, legat citatos aliòſque Canoniſtas.

C A S U S XXIV.

De Dominio Clericorum.

DEſiderius Clericus dubitat. 1. *An ſit Domi-
nus bonorum patrimonialium.* 2. *Quaſi pa-
rimonialium, & que hæc?* 3. *Eccleſiaſticorum ne-
ceſſariorum.* 4. *Superfluum.* 5. 6. *An hæc ex
juſtitiã ſint eroganda in pauperes.* 7. *An ex iis
poſſint aliæ proles.* 8. *Solvi debita.* 9. *Quid ſi debi-
ta contracta ſint culpabiliter.* 10. *An ex ſuperfluis
poſſint conſanguinei ditari, ali in ſtudiis.* 11. *An
ornari Eccleſia aliàs ſatis ornata.* 12. *An Cleri-
cus plus ſibi indulgere poſſit, quia eſt ditior, nobi-
lior &c.* 13. *An donatio ex ſuperfluis ſit valida,
an obliget ad reſtitutionem.* 14. *Que hic ſit ma-
teria gravis.* 15. *An Clerici teſtari poſſint ad cau-
ſas pias vel profanas.* Pro reſolut.

QUÆR. Quale dominium in ſua bona habe-
ant Clerici, & ad quos uſus teneantur impen-
dere?

R. Bona

Re. Bona Clericorum in triplici sunt differenti

1. Sunt bona *patrimonialia*, inter quæ nominantur omnia, quæ Clerici independenter à beneficio Ecclesiastico possident v. g. ex hereditate, legato, donatione, arte, vel propriâ industria. Certum est, quòd Clerici perfectum horum habeant dominium, ita ut de iis ad libitum disponere, contrahere aut testari possint sicut Laici.

2. 2dò. Sunt bona *quasi patrimonialia* ea scilicet, quæ non acquirunt tanquam fructus beneficii, sed tanquam laboris Ecclesiastici stipendium, v. g. per Missas, concionibus, cantu, administratione Sacramentorum, funeralibus, anniversariis, quæ vocari solent jura stolæ; ad quæ à plerisque reducuntur solent præsentia chorales. *Azor. Lugo d. 4. Clar. Gonzales apud Bonac. 1. to. tr. 4. punct. 2.* adeo ut horum habeant plenum dominium. Ratio est, quia hæc omnia dantur in stipendium laboris, sicut ergo alii stipendiarii, qui Ecclesiæ deserviunt velut Musici, Syndici, sacristæ, grammatici & similes, fiunt absoluti Domini suorum stipendiorum, ita ut ea pro libitu in profanos usus licitè & validè convertere possint, sic & clerici; sed quid, si sit ingens excessus inter laborem & remunerationem v. g. Clericus pro una præsentia, vel pro uno anniversario accipit 10. aureos, an adhuc ejusmodi bona censebuntur industrialia? Re. cum communi affirmativè, quia non dantur intuitu beneficii, sed laboris, sicut si Pastor pro Benedictione nuptiarum, vel funeralibus alicujus Magnatis accipiat 100. qui utique inter industriales computantur, ergo etiam ii, quos Canonicus accipit ratione præsentia, vel anniversarii. Similiter ad quæ si patrimonialia *Cajet. Vasq. Haunold. Sorus de Just. lib. 10. q. 4. a. 3.* reducunt reditus Capellanæ etiam

am perpetuæ ad certas Missas, & meritò; si reditus non multùm excedant stipendium ordinarium Missarum, secus numerandi sunt inter fructus beneficiale, Capellania enim perpetua indubiè est verum beneficium. Nec refert, quòd dentur intuitu laboris, nam reditus beneficiorum etiam non dantur otiosis. *Nav. Mezger t. 11. d. 29. a. 1. n. 4.*

3. Habent *bona Ecclesiastica*, id est reditus & pensiones annuas ratione beneficii in sustentationem ad præstanda officia Ecclesiastica; & horum aliqua sunt *necessaria* ad honestam suæ suæque familiaris sustentationem, ad quam etiam pertinent honestæ recreationes, hospitalitas, moderata convivia, donationes, non tantùm remuneratoriæ, sed & liberales convenienter statui, & dignitati; plus enim in his potest sibi attribuere Episcopus, quàm Decanus, plus Decanus, quàm simplex beneficiatus. Alia sunt *superflua*, quæ scilicet superflua sunt honestæ sustentationi: de necessariis iterum est communis sententia, quòd Clerici horum sint absoluti Domini, ita ut non solùm de his vivere possint, & parcere suis patrimonialibus, sed & si ex iis aliquid sibi per parsimoniam subtrahant, illud possint licitè in usus profanos impendere *S. Thom. 2. 2. q. 185. a. 7. & ibid. Sylvius, Sotus, Covarruv. Corduba, Vasq. Arragon. Less. c. 4. d. 6. Barbos. Molin. d. 143. Lugo d. 4. n. 2. Metzg. a. 2. n. 6. contra Nav. Antonin. Sylvest. Panormit. aliòque plures, quorum sententiam Sporer. t. 4. c. 1. n. 99. vocat probabilissimam. Ratio nostra est, quia Clerici recipiunt reditus suos tanquam justum stipendium officii spiritualis in necessariam sustentationem, nam dignus est operarius mercede suâ*

S

Luc.

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. 1.

Luc. 10. sicut ergo alii officiantes fiunt Domini totius sui stipendii, sic & Clerici.

4. 4. Clerici etiam sunt veri Domini superfluum
D. D. cit. probatur tum ex *Trident. Sess. 21. c. 1. de reform.* ubi universaliter sæpe dicitur, quòd Clerici absentes non faciant fructus suos, ergo supponit, quòd præsentés faciant suos, sed fructus facere suos est acquirere eorum dominium, ergo. Tum ex *C. quatuor 12. q. 2.* ubi *Gelas. Papa* dicit totam quartam partem esse Clericorum, & non solum partem congruæ sustentationis; tum denique Ratione, quia beneficiati acquirunt omnes fructus eodem titulo beneficii, ergo sicut necessariorum fiunt Domini, ita & superfluum, et cum gravi obligatione superfluum impendendi in usus pios. *Trid. Sess. 25. c. 1. de reform.* & Theologi omnes.

5. An autem hæc obligatio superflua applicandi in usus pios sit ex justitia, ita ut applicantes ad usus profanos teneantur ad restitutionem, an verò ex virtute religionis, Charitatis vel alterius probabiliter utrimque disputatur: Verius videtur esse obligatio justitiæ *Valent. tom. 3. d. 3. Tanner. Tom. 3. d. 4. q. 6. Laym. L. 4. t. 2. c. 3. n. 3. Girken hic q. 2. dub 5.* & omnes, qui negant Clericos reditu Ecclesiasticorum habere dominium, quos magno numero adducit *Navarr. de redit. q. 2. Lugo. sup. Leuren. L. 3. q. 584.* & optimè *Reiffenstul L. 3. decret. tit. 25. n. 56.* Probatur primò: quia qui accipit aliquid cum onere, ut ejus partem det alteri, si non dat, peccat contra justitiam, & tenetur ad restitutionem ex lege naturali justitiæ, atque Clerici tam amplos reditus habent cum onere, & tacito pacto, ut superflua in eleëmofynas vel alias causas pias impendant, ideo enim dicunt

SS. PP. superflua esse bona pauperum, imò esse factum, & sacrilegium, quando in usus profanos convertuntur, concordant Canones *c. revertimini. C. decima* 16. q. 2. *c. similiter. c. juxta.* & seqq. *Prob. 2.* Clerici juxta omnes obligantur superflua expendere ad usus pios teste *Lug. n. 9.* sed non purè ex lege Ecclesiasticâ, aliàs enim Ecclesia posset in hâc lege sua dispensare, quod plerique adversarii negant, & foret contra mentem fundatorum, neque ex virtute Charitatis, ut quidam volunt, quia charitas non obligat ad eleëmofynam, nisi quando est proximi necessitas, quæ non semper adest; neque ex virtute religionis, quia ista bona superflua non sunt magis sacra, & Deo dicata, quàm bona necessaria, ergo obligantur ex justitiâ cum onere restituendi, si superflua in usus non pios impendant.

Dices. 1. Fundatores nec in literis Fundationum, nec alibi expresserunt, quòd darent redditus cum onere expendendi superflua in pauperes, ergo ejusmodi onus seu obligatio justitiæ non est asserenda; sicut si eleëmofynam dem pauperi, eâ intentione, ut eam dividat cum socio, si eam intentionem non exprimam, non obligatur pauper ex justitia eam dividere.

2. Clerici omnes suos redditus etiam superfluos accipiunt eodem titulo, scilicet in stipendium officii, vel laboris spiritualis, uti Cantores, Pensionarii, Musici; sicut ergo hi non tenentur superflua in usus pios impendere, sic nec Clerici.

3. Ex Bulla Sixti IV. de Anno 1474. & July III. edita Anno 1550. & Pauli V. de 8. April. 1606. quæ incipit *In Eminentis*, Clericis Romanis, & in Romæ districta ad 10. milliaria habitantibus conceditur libera facultas, de omnibus

reditibus Ecclesiasticis liberè disponendi inter vivos & mortuos, sed hoc Pontifex concedere non posset, si superflua ex naturali obligatione iustitiæ essent eroganda in usus pios, ergo.

R. Ad 1. Hoc sufficienter expresserunt hoc ipso, quòd in literis foundationum bona sua voluerunt esse patrimonium Christi, in sustentationem Clericorum & pauperum, vel aliter ad honorem Dei, quod non fit, si impendantur in usus profanos.

Ad 2. *N. C.* Aliter dat Ecclesia illa bona Cantoribus, Musicis &c. aliter beneficiatis, Cantoribus dat distribuendo in actu exercito ad pios usus, beneficiatis dat, ut ipsi nomine Ecclesiæ tanquam ejus Ministri ea ad usus pios impendant, & ita habet communis fidelium sensus, qui ideo putant peccare beneficiatos, si superflua non convertant in usus pios, non verò Cantores, Musicos.

Ad 3. Et si Papa universaliter sic dispensare non possit, potest tamen in Casu particulari ex causa redundante in bonum spirituale Ecclesiæ, idque ex præsumpto consensu fundatorum; & sic redditus indirectè applicantur ad usus pios ita exigente necessitate Ex dictis

7. *Deduces.* seqq. 1. Clericus potest & tenetur ex bonis Ecclesiasticis alere, & dotare suas proles non tantùm legitimas ante clericatum susceptas, sed etiam spurias, si indigeant; jure enim naturali illis à patre alimenta debentur, si verò à matre habeant sufficientia bona adventitia, vel pater habeat patrimonialia, tunc ex his alendæ & dotandæ sunt *Navarr. Laym. L. 4. t. 2. c. 3. n. 4.*
8. 2. Clericus, si aliunde non habeat, potest & debet debita à se sive in Clericatu, sive antecedenter

ter contracta solvere ex redditibus Ecclesiasticis, quia tunc censetur pauper, solvere autem pauperi debita, est opus pium, imò si debita contracta sint tempore Clericatus ad necessariam sustentationem vitæ, vel causam piam, potest ea solvere ex redditibus superfluis, quamvis etiam habeat alios redditus ex patrimonio. *Ratio est*, quia potest redditus superfluos impendere ad necessariam suæ sustentationem præteritam & præsentem; sic enim sunt potiùs redditus necessarii, quàm superflui; item potest eos impendere ad causam piam, solvere autem debita in favorem Causæ piæ contracta, est virtualiter eos impendere ad Causam piam, ergo. Si Clericus tempore Clericatus contraxisset debita non pro necessaria sustentatione, neque ob causam piam, sed propter excessum in alimentis, lulu, vestibus, recreationibus, tenetur ea solvere ex patrimonialibus, aut proprio labore acquisitis, vel si talia non habeat, debet parcius vivere, servato tamen statu, ut paulatim tantùm de sustentatione ordinariâ subtrahat, quantum sufficit ad solvenda debita. *Ratio est*. Quia talia debita culpabiliter contraxit, & potest sine mutatione Status sibi aliquid ex ordinariâ & honestâ sustentatione subtrahere, cùm hæc non consistat in indivisibili, sed habeat summum, medium, & infimum, ut si summi sumptus pro annuo victu sint 400, medii sint 350, parcissimi & infimi 300, poterit sibi 100. vel 50. & plures omni anno salvâ honestâ sustentatione subtrahere, & unâ cum reliquis, quæ supersunt, applicare in usum pium.

3. Bona patrimonialia aut quasi patrimonialia, 10. & ea quæ sibi per parsimoniam ex necessariis subtrahit, potest expendere ad usus profanos vel dare cognatis quibuscunque, etiam non indigentibus,

S 3

cósque

eosque ditare citra peccatum iniustitiæ, ex superfluis autem potest tantum alere in studiis eos, qui vel parentes non possunt, vel nolunt in studiis sustentare, aut promovere; nec potest ditare aut plus dare, quam ad conditionem, & Statum decentiam indigent; quia aliàs non erit usus pius, ad quem superflui reditus impendi debent, ut omnes teste *Reiffenst.* n. 72.

11. 4. Reditus superfluos impendere in ornamentum Ecclesiæ aliàs satis ornatae, adhuc est usus pius, quamvis id fiat ex malo fine scilicet vanæ gloriæ, ideoque nec peccatur contra iustitiam, nec contra religionem; neque facit ad rem, quod fortè prætereantur Ecclesiæ magis indigentes, nisi Clericus in his esset beneficiatus; tunc enim cæteris paribus saltem ex æquitate, imò juxta *Lug. l. c.* ex obligatione, Ecclesiæ suæ præ aliis ex superfluis subvenire deberet.
12. 5. Clericus habens plura patrimonialia potest ex iis splendidius vivere, non verò ex proventibus Ecclesiasticis, quia in his est cæteris par. *Nec obstat*: Quod fortè sit doctior, nam per hoc non est constitutus in altiore dignitate, aut gradu: quod si esset nobilis parentelæ, imbecillis, & debilis complexionis, aut deberet plura in medicos profunderè, posset servato moderamine sibi plus in sustentationem attribuere, quam cæteri robusti, & validi, saltem si aliunde non habeat; quia hæc respectu ipsius non superflua, sed necessaria sunt.
13. 6. Clericus ex proventibus Ecclesiasticis etiam superfluis licitè emit prædia, si ea detineat in usus pios, secus, si ea donet amicis non indigentibus, donatio tamen est valida, quia donans est verè Dominus superfluum, quamvis cum obligatio-

ne, ea applicandi ad usus pios, nec tenentur donatarii donata reddere; si tamen malâ fide acceptâssent, scientes donantem non habere alia bona, quæ in eorum locum impendat ad Causas pias, possent per judicem cogi ad restitutionem, quia acceptârunt ea in præjudicium causæ piæ, cui ista prædia debebantur, sicut ii, qui aliqua acceptant in fraudem creditorum: Clericus verò, qui ex redditibus superfluis aliquid impendit in usus profanos, debet tantundem sumere ex redditibus patrimonialibus, illudque applicare ad causas pias, etiam juxta eos, qui negant, eum obligari ad restitutionem. *Ratio est*, quia cùm habeat patrimonialia, adhuc potest satisfacere menti fundatorum, & profundendo Ecclesiasticos redditus pepercit patrimonialibus *Filliut. Azor. sup. Lugo. n. 43.*

14.

7. Quamvis quòad bona superflua Clericorum requiratur multò major materia ad peccatum mortale, quàm in furto, tamen vigesima pars, si proventus superflui excedant 100. florenos, communiter reputatur materia gravis, ita ut, si 5. vel 6. floreni tunc usui profano impendantur, peccetur mortaliter. *Sporer. sup.*

8. Quamvis Clericus in vitâ de redditibus superfluis ad causas pias disponere possit, non tamen potest de iis testari, nequidem ad causas pias sine licentia summi Pontificis, Episcopi, vel Capituli, nisi consuetudo sit contraria, quæ si rationabilis sit, contra legem Ecclesiasticam prævalere potest; sed debet post mortem ea relinquere Ecclesiæ, à quâ accepit C. 1. c. *ad hoc 8. c. quia nos 9. de testam.* imò *Navarr. Vasq. Tanner Molin. 147. n. 31. Laym. sup. Abbas Pyrrh. l. 3. n. 42. Krimer. n. 2142. Engel. n. 3. Reiffenst. ibid. n. 335. Contra Covarruv. Garc. de benef. p. 2. c. 1. n. 16.*

S 4

Loff.

Less. c. 19. n. 43. Zœf. Haun. t. 2. de just. probabilius docent non posse consuetudine introduci, Clerici de redditibus Ecclesiasticis superfluis testari valeant ad Causas profanas, unde improbanda Consuetudinem, quæ in multis locis Germaniæ, & alibi dicitur reperiri, Ratio est, quia ejusmodi consuetudo utpote contra legem naturalem, & divinam foret irrationabilis, & corruptela, quæ Clerici superflua in profanos usus convertentes peccant mortaliter contra legem naturalem justitiæ, charitatis, vel religionis, ut fatentur ferè omnes, & in dubio an consuetudo contra legem sit rationabilis, præsumptio est pro lege, ut cum communi docet ipse Schmalzg. L. 1. tit. 4. n. 8. ob probabilitatem tamen sententiæ oppositæ ratio quis retinere potest, quod ex tali testamento, vel donatione accepit, usq; dum hujusmodi consuetudo ab Ecclesiâ positivè reprobetur.

C A S U S XXV.

De dominio seu potiùs paupertate
Religiosorum in particulari.

EBorius aspirans ad Religionem ex Confessario petit. 1. *Ad quid ex voto paupertatis obligentur Religiosi; Pralati &c.* 2. *An sint Domini fame, honoris, rerum spiritualium.* 3. *An superiores dare possint licentiam ad superflua, & illicita.* 4. *Qualis Licentia requiratur.* 5. *An sufficiat præsumpta.* 6. *Quæ hic sit materia gravis.* 7. *An complacens sibi in divitiis peccet contra paupertatem.* 8. *An sufficiat Licentia dolo, vel metu obtenta.*